



Konstnärliga fakulteten

KONB90, Ensamhet och Mättnad, 20 högskolepoäng

Solitude and Saturation, 20 credits

Grundnivå / First Cycle

Fastställande

Kursplanen är fastställd av Institutionsstyrelsen Konsthögskolan 2021-02-25 att gälla från och med 2021-02-25, vårterminen 2021.

Allmänna uppgifter

Lunds universitet, Konstnärliga fakulteten, Konsthögskolan i Malmö.
Valbar kurs inom BFA-programmet och MFA-programmet i fri konst (KGFKO).

Undervisningsspråk: Engelska

Huvudområde

Fri konst

Fördjupning

GXX, Grundnivå, kursens fördjupning kan inte klassificeras

Kursens mål

Teorikurs.

Skall ge kunskaper i konsthistoria, konstens idéhistoria och teori samt kritisk teori med relevans för samtida konstnärliga diskussioner.

Studenterna skall uppnå historiskt förankrad insikt det konstnärliga fältet deras arbete kommer att ingå i.

Särskild vikt läggs vid integrationen av analytisk kunskap i det egna konstnärliga arbetet, såväl muntligt som skriftligt.

Kursens innehåll

1. EN KORT PRESENTATION AV "ENSAMHET OCH MÄTTNAD"

Att vara samtida i vårt skede av historien kan innebära att på nytt tvingas lära sig att leva med instabilitet och ovisshet. Nu när framstegsidealet (eller kapitalistisk modernismen) ter sig tvivelaktigt, löses allt det som en gång var orubbligt upp. Viruspandemin, som drabbat hela världens befolkning, har avslöjat att den värld vi trodde var stabil i själva verket är högst flyktig. Den här krisen har på djupet ändrat

sammanhangen, och nu krävs nya verktyg för en ny förståelse av nya sociala friktionsytor. I och med Covid-19 har vi alla tvingats till digitalisering. Det vi nu kallar för digital isolering kan troligen betraktas som en global övergångsprocess till digital kapitalism. I ett sammanhang där både spridning och konsumtion sker digitalt är begreppsparet ensamhet och måttnad mycket användbart för den som söker förstå var vi står just nu, och vad som kanske komma skall. A.V.

2. PRESENTATION AV WEBBINARIET

Under de senaste tjugo åren har livet online lyckats föra människor närmare varandra, i digital bemärkelse. Baksidan av detta är en anhopning av data och digitalt bråte som saknar motstycke i historien. Massan har vuxit sig så stor att nya föreställningar, t.ex. principen om "mindre av mer", eller idéer kring det mänskliga/icke-mänskliga, har vuxit fram. Är den digitala marknaden nu så mättad att det blivit omöjligt att skilja sig från mängden, tränga igenom den digitala utmattningen och fånga uppmärksamhet? En mängd experter hävdar att det digitala livet under det kommande årtiondet kommer att fortsätta att vidga människors vyer och möjligheter. Enligt dem kommer denna nya värld att göra mer nytta än skada i våra liv. Men fortfarande tror en tredjedel att den digitala livsstilen kommer att vara övervägande skadlig för individens hälsa, mentala skick och lycka. Många hävdar att det finns lösningar. Hur kommer de kommande årens förändringar av det digitala livet att påverka folks fysiska och psykiska välbefinnande? För dem som oroar sig för en digital dystopi kan återgången till fysiska produkter verka intressant. På samma sätt anser man kanske att det görs för mycket konst. Om så verkligen är fallet, utifrån vilket perspektiv är det man bedömer att det är för mycket? Och på vilket sätt kan det kopplas till den digitala måttnad?

Måttnad definieras som "tillståndet eller processen som inträffar när inte mer av något kan absorberas, kombineras med eller läggas till". Denna definition lämpar sig såväl för den digitala marknaden som för produktion i allmänhet. Den säger även något om människor och utmattning. I nuläget finns en utbredd känsla av måttnad. Vi vet att den digitala världen är ofantligt stor, och att den rymmer drygt två miljarder webbplatser. Men samtidigt som den världen bara fortsätter växa, så har vi nått en plåt för publiken på Internet. Miljarder människor surfar på Internet varje dag, och de varken vill eller har tid att konsumera mer digitalt innehåll. I det avseendet råder det inget tvivel om att vi snart kommer att återgå till det läge där mindre är mer. Efter en tid av blind huvudstupalogik har vi nu nått ett skede där ensamhet och måttnad hamnat i fokus på den digitaliserade arenan. I en värld som hotar att kollapsa under ett överflöd av information, oupphörlig egenreklam, digital utmattning, manisk ytlighet och rädsla för att inte synas är begreppsparet "ensamhet" och "måttnad" användbart för den som söker förstå var vi står just nu. Det kan dessutom användas för att peka ut de områden där det finns en stor utvecklingspotential för kreativt arbete.

Ensamhet har alltid haft en ambivalent klang. Trots att förmågan att trivas med att vara ensam kan vara det som gör vår sociala tillvaro uthärdlig, så bemöts ofta den som har en förkärlek för ensamhet med misstänksamhet eller medlidande. Om avsaknaden av sällskap har betraktats på olika sätt genom århundradena, så har ensamhetens ambivalenta karaktär blivit en angelägenhet för den moderna eran. Ensamheten, som utgör en av de viktigaste paradoxerna i vår tid av hyperpolarisering mellan jaget och de andra, har faktiskt tilltagit till följd av ny kommunikationsteknik och sociala nätverk. Fenomenet utgör kulmen på en lång utveckling som började redan då antikens intellektuella konstaterade att människor var antingen sociala djur eller älskade lantlivets behag. Bibeln säger att det inte är "gott för mannen att vara allena", samtidigt som den judeo-kristna traditionen prisar eremitens och munkens solitära livsföring. Under den Nyklassiska eran ställdes "enslingar" och "vandrare" mot salongernas "ärliga män", vilket således vidgade gapet mellan de båda nämnda antika alternativen. Under Romantiken utgjorde ensamheten ett tillfälle till ro för

medborgare som levde i alltmer komplexa och moderna samhällen. Samtidigt som längtan efter ensamhet betraktades som ett symptom på samtidens villkor, betraktades den även som något farligt och patologiskt – ett slags "nej tack!"-reaktion som kunde föranleda psykisk sjukdom och antisocialt beteende, och som kom att bli ämne för psykoanalys. Denna ambivalens tar nu en ny dimension. I den digitala erans gryning har ensamhet fått nya betydelser då fysisk isolering och intensiv digital kontakt flätats samman: en paradox i behov av att utforskas.

Människor är sociala djur, som behöver etablera nära band till andra. Ändå krävs en global pandemi, utan motstycke i historien för att vi ska kunna erkänna vårt grundläggande behov av grupptillhörighet, då såväl ensamhet som socialisering behövs. Tvingade till social isolering sörjer vi den känsla av att ingå i en grupp som gått förlorat. Ensamhet innebär dock inte nödvändigtvis fysisk isolering, utan beror snarare på bristande kontakt, närhet, och gemenskap: en oförmåga, av en eller annan orsak, till intimitet. Knappast förvånande då att ensamhetskänslan kan vara som mest påtaglig i folksamlingar.

Men ensamhet och känslan av ensamhet är två olika saker. Att känna sig ensam handlar om att vara fränkopplad från människorna som omger en, oavsett om det sker på mellanmänsklig eller mer allmängiltig nivå. Den som känner ensam upplever sig som tom och dränerad. Den sortens ensamhet är ett sinnestillstånd. Ensamhet, å andra sidan, kan också vara något stärkande och läkande. För vissa människor – t.ex. surfare, simmare, konstnärer och författare – är ensamhet en förutsättning för att de ska kunna göra det de älskar. Ensamhet är helt enkelt något livsviktigt. Den ger dem visdom och kreativitet, fenomen som ligger långt ifrån den hotande automatisering som kännetecknar vår tid av "Social Everything". Ensamhet berikar kreativt arbete. Knappast förvånande då att ensamhet inspirerar och blir en sporre till förändring. Som Louise Bourgeois, som såg ensamhet som konstens själva råmaterial, uttryckte det mot slutet av 1930-talet: "Solitude, a rest from responsibilities, and peace of mind, will do you more good than the atmosphere of the studio and the conversations which, generally speaking, are a waste of time". Ensamhet är politisk, medan mättnad låter som psykoekonomi.

Under pandemin har de båda sammanfallit, och nått in i vår intimsfär. Vi har digitaliserats med tvång, och det vi nu kallar isolering – som samtidigt är det som alstrar digital ensamhet – kommer sannolikt att betraktas som en global övergång till digital kapitalism. Digitalisering är den drivande kraften i vår vardag, en teknik eller ett medium som befinner sig någonstans mellan självförglömmelse och den punkt där jaget går upp i tekniken. Allt detta marknadsförs som vår ljusa framtid. som Hito Steyerl skriver: "Technology is not the answer. Nor is it a solution. James Bridle's lucid and fearless writing instead insists on technology as an open question and urgent problem—which nevertheless needs to be confronted in order to think the present and free the future from false algorithmic certainties". Kan algoritmer då i samma utsträckning fånga upp även ensamhet? Digitalisering är en socio-historisk process som bidrar till urholkningen av vår demokrati. Uppkomsten är dock paradoxalt nog kopplad till den digitalutopiska ideologi som växte fram mot slutet av 1960-talet, tillsammans med en social modell för databehandling. Detta ledde först till en uppsättning trosföreställningar som togs för givet av den nyliberala teknikideologin under 90-talet, och sedan till populariseringen av nätverksbaserad databehandling, som i sin tur gav upphov till det omfattande sociala medberoendet kring flödet som banade väg för vår tids digitaliserade tillvaro och digitala mättnad.

Webbinariet om begreppsparet "Ensamhet och mångfald" bygger på att de båda ska utforskas tillsammans. Visionära tänkare och konstnärer har tagit sig an frågan om "produktionssystem" och ifrågasatt den kombination av livsformer som mynnar ur det. Genom att undersöka olika zoner där intelligens och instinkt smälter samman kommer vi att kritiskt utreda vad som står på spel vid deras skärningspunkter. För det arbetet tar vi upplevelsen av konst som både ett sätt att verka i världen och ett sätt att

producera kunskap, forskning eller kritik – bortom de materiella tingen, med förändring som slutgiltigt mål – som huvudsaklig fond. Detta är ett utmärkt tillfälle att möta banbrytande röster och genom dem ifrågasätta och i slutändan ogiltigförklara samtidens alienation, emotionella sterilitet och överbefolkade ensamhet. Genom en kombination av föreläsningar och seminarier, baserade på forskningsmetoder som tillämpas på text, film, händelser och narrativer, kommer webinariet att fungera som ett vitaliserande laboratorium för självupptäckt. Erfarenhetsbaserat ligger dess fokus på fallstudier och intellektuella ramverk som bereder väg för tankar och reflektioner om de biopolitiska villkor som konsten verkar under i samtiden, i skärningspunkterna mellan socialt engagemang, personliga intressen och offentligt intellektuellt arbete. Genom att låna från olika forskningsområden, t.ex. sociologi, studier av exosfären, kritisk teori, konstens och medias historia och praxis, antropologi, litteratur, stadsplanering och arkitektur kommer vi både i föreläsningarna och workshopparna att sammanfläta olika kunskaper och idéer som utsätts för hårt tryck i samtiden, då både ensamhet och mättnad berikar kreativt arbete, vilket bidrar till dess relevans inom ett system som laborerar med idéer om närhet och avstånd, ovan och under, för lite och för mycket, det sedda och det osedda. Utöver det fyra månader långa projektet kommer vi undersöka och diskutera ämnen som dekontextualiserade kontexter, nätverksutmattning, en värld av "hemmavarande nomader" och begreppsspar som godtycklighet och likgiltighet, intimitet och överexponering samt AI och överflöd, med en mångfald av kulturella material som utgångspunkter. Utifrån reflektioner kring de kreativa, känslomässiga och politiska konsekvenserna som följer av att vi närmar oss mättnaden samtidigt som vi kritiskt söker värja oss mot argumenterar webinariet för att ingen utveckling kan ske utan stagnation, ingen rörelse utan inaktivitet, inga framsteg utan motstånd, samt, kanske, ingen fruktbar ensamhet utan mättnad. A.V.

Kursens genomförande

Webbinariet är uppdelat i två typer av seminarier:

- föreläsningarna (varannan vecka)
- workshops

Kursens examination

För betyget godkänd krävs minst 80% närvaro vid seminarierna samt i förekommande fall godkänd text.

Om så krävs för att en student med varaktig funktionsnedsättning ska ges ett likvärdigt examinationsalternativ jämfört med en student utan funktionsnedsättning, så kan examinator efter samråd med universitetets avdelning för pedagogiskt stöd fatta beslut om alternativ examinationsform för berörd student.

Om så krävs för att en student med varaktig funktionsnedsättning ska ges ett likvärdigt examinationsalternativ jämfört med en student utan funktionsnedsättning, så kan examinator efter samråd med universitetets avdelning för pedagogiskt stöd fatta beslut om alternativ examinationsform för berörd student.

Prov/moment för denna kurs finns i en bilaga i slutet av dokumentet.

Betyg

Betygsskalan omfattar betygsgraderna Underkänd, Godkänd.

Förkunskapskrav

Grundläggande behörighet

Prov/moment för kursen KONB90, Ensamhet och Mätnad

Gäller från V21

2101 Ensamhet och Mätnad, 20,0 hp
Betygsskala: Underkänd, Godkänd